

דעת אלקים 1

1. אגרות הראיה / כרך א / צו: הבדל עצום ונשגב בין תורת א"י לתורת חו"ל. בא"י שפע רוח הקדש מתפרץ לחול על כל ת"ח שמבקש ללמוד תורה לשמה, וק"ו על קיבוץ של ת"ח, והרוח הכללי, השופע בנועם והולך ומתפשט, הוא הרודד את הפרטים, הוא המרחיב את ההלכות, הכל מלמעלה למטה. מה שא"כ בחו"ל. רוח כללי קדוש א"א לשאוף באויר טמא ועל אדמה טמאה. אלא כל פרט ופרט מן התורה מעלה איזה ניצוץ, איזו הארה, להתקרב אל רוח אלקים חיים, השוכן על עמו פה בארץ חיים. "על הגאולה זה תלמוד ירושלמי ועל התמורה זה תלמוד בבלי" (זוהר חדש רות). הידיעה הזאת היא מאירה נתיבות גם על מהות הלמוד בכלל, גם על סדריו, גם על סדר העבודה השלמה הראוי לבחירי יחידי סגולת ת"ח במקום אורו של עולם, גם על עצם תכנם של עצמיות הסברות, ההויות, החדושים והפלפולים. "עתידין בכ"נ ובמ"ד שבחו"ל שיקבעו בא"י". אנחנו יכולים להמשיך טל אורות של אויר ארץ חמדה באופן כ"כ נוזל ושופע, באופן כ"כ מעדן ומקדש כל רוח ונפש וכל קרב וכליות, עד שילך עמנו אור הבבלי להתאחד עם התלמוד הירושלמי ויחדיו יאירו באור שבעתים. ואל זה אנחנו צריכים לשאוף. לא לעזות יחשב לנו, כי "חביבה כת קטנה שבא"י מסנהדרי גדולה שבחו"ל". יסוד הגלות והשפלות הנמשך בעולם בא רק ממה שאין מודיעים את א"י, את ערכה וחכמתה, ואין מתקנים את חטא המרגלים שהוציאו דבה על הארץ, בתשובת המשקל: להגיד ולבשר בעולם כלו הודה והדרה, קדושתה וכבודה, והלואי שנזכה אחרי כל ההפלגות כולן, מצדנו, להביע אף חלק אחד מרובה מחמדת ארץ חמדה ומהדרת אור תורתה ועלוי אור חכמתה ורוח הקדש המתנוסס בקרבה. מובן שבכל דבר שבקדושה, וכמ"כ בחול, ישנן מעלות ומדרגות. ו"כ"א נכוה מחופתו של חברו". אבל זה המין של האור והעדן של הקדושה הנמצא בא"י לת"ח מבקשי ד', איננו נמצא כלל בחו"ל. ואנכי הנני בזה יודע ועד, כפי קטני.

יסוד הפלפול והחידוש שבא"י, אפילו בהלכה, בנוי הוא בעיקרו מעצם עומק היסוד הרוחני של חפץ אדון כל עולמים יתעלה שמו, הנמצא בכללותה של תורה ומזהיר ומנהיר בכל מצוה והלכה, בסעיפיה וסעיפי סעיפיה, עד שהדברים שמחים כנתינתם מסיני. בחו"ל צריך לעולל במחשכים [ע"י] התיבות של התולדות, לדמות רק מהן מלתא למלתא, והנקודה התוכית, המיוסדת במעמקי קדש העליון, אי-אפשר לתפוס. מובן הדבר, שע"י עזיבה, ע"י מיעוט ידיעת הערך העצמי, ע"י השפלה של הגבירה נגד שפחתה, ושהיא עוד מלובשת בתואר של מין יראת שמים, מה שהוא למרות עיני כבודו ב"ה, ע"י מה שנותנים בזה למרמם את כבוד ארץ חמדה ומקום הדום רגליו יתברך עדי עד, - הדברים נעשים עמומים; ות"ח שבא"י חוזרים להיות שפופים ושפלים, ועוזבים את חילם, וסוברים שלא נוצרו כי-אם למגרם גרמי אצל חכמי חו"ל ולחקות לפלפולים נמוכים, הבאים מתוך מחשכים, ובזה באמת כחם של

חכמי א"י חלוש, מפני שהם [נוצרו] לגדולות מאלה, אבל כשהם מעמידים עצמם על כנם הרם, אז הם מוצאים הכל, ו"בכלל מאתים מנה". ערך חכמת היראה, האמונה והעבודה, הרחבת המוסר וחכמת החיים, עם עמקה של תורה וגדולתה באורח גאוני אמתי, הוא מפולג ומחולק מחו"ל, ומוכרח להיות מפולג. ביסורים גדולים עומדים ת"ח וצדיקים שבחו"ל, המבקשים לאחד מקצעות נפרדים לפי [הרגיל], והכל מפני שאין ההארה העליונה של האחדות האלקית מאירה שמה. פה נודה, אחים, ונברך את שם כבוד ד' אלקי ישראל, אשר העמידנו בקרן אורה, הכל אפשר, ולא רק אפשר כי-אם מוכרח: כשמבקשים את הטוב העליון המוכן להדרש בציון, מוצאים הכל. [וכשמסתפקים] פה בדרכים נמוכים, שהם ראויים רק ליזשבי חשכת ארץ מאפלי, אין מוצאים אפילו את השיעור המועט. גם הבדל גדול יש בין הזמנים: בימינו עת לחננה הוא. אל ימעט ואל יקטן בעינינו ערך ההתישבות הגדולה, לפי ערך השנים הקודמות, של עם ד' על אדמת הקדש. אות ומופת הוא לנו על צעדי מלאך הברית ההולך וקרב, ע"כ בלב מלא קדושה ואורה, גדולה ושמחה, צריכים אנו לגשת לעסוק בתורה לשמה על אדמת הקדש. [ולדרוש] אנו חייבים את המעלה היותר עליונה, שיגיעו מעשינו למעשי אבותינו א"י ויעקב, [לגלוי] אלי' זכ"ל ולתחה"מ, שבכל דבר בזה ישנן מדרגות לאלפים ולרבי רבבות, עד שנעלה למעלה כ"כ גדולה שמתפלשת ג"כ עד עולם המעשה, יקיצו וירננו שוכני עפר בפועל ממש בב"א.

עסקו נא, ידידי האהובים, בכל יום ויום בענינים כאלה, שיוציאו אל הפועל את רוממות רוחכם ועזו הקדושה העליונה החבוי' שנשמתכם, השואפת טל חיים טל אורות מהררי קודש. אפילו יום אחד אל תעזבו את רוחכם הבהיר להכהות. הרבו אור [צח] (חסר בהעתק והושלם ע"פ השערה - כל ההערות בסוגרים מרובעות בתשובה זו ד.ג.). בגבורה ובמנוחה מדי יום ביזמו. ואם גם יהי' כבד מעט הדרך בתחלה אל תרגזו ואל תחפזו, אם רק תהיו לאנשים מהרה יגלה ויראה עליכם מסתר לבבכם אור [העליון]. ורוח ד' מלאה שמחה, ענוה וגבורה, תלבשכם ותרום אתכם, כי ברית כרותה היא ב"ה: "אתה מבקש לראות את השכינה בעוה"ז - עסוק בתורה בא"י" (מדרש תהילים קה.).

וממלכות בארץ מתחת ועל שריהם ומנהליהם ממעל, שרק ת"ח שבא"י מסוגלים להרגיש יפה את המרירות העמוקה ולשא [דע] להושע תשועת עולמים בפדות גוי קדוש ואלקיו ב"ה. המרירות הזאת, [כשהרוח] מלא אורה מתהפכת גם היא לעונג ישרים מכשרת לקרבת ד', לטהרה [ולקדושה], לאהבת תורה ויראת שמים מרוצפת באהבת ישראל ואהבת הבריות, העושה את האדם נחמד למטה ואהוב למעלה.

יסודות כאלה הנם בודאי כבר ערוכים ושמורים בלבבכם הטהור, ואינכם צריכים לדידי ולמטלעתי בזה. מ"מ לא יכלתי להתאפק מלכתב דברי אלה המעטים אל אזנים שומעות ולבבות נדיבות שכמותכם, מחמדי לבבי, ומה מאוד אשמח אם תשימו [עין] [חסר בהעתק והושלם ע"פ השערה]. לפרקים אל דברי המעטים הנדפסים, ואף שאין בהם צדדי חדוש מרובים לאנשי [חסר בהעתק והושלם ע"פ השערה]. [מעלה] מ"מ הם טובים לעורר את הלב אפי' כמה וכמה פעמים; יחוד מאמר "דגנת אלקים" ב"עקבי הצאן" ראוי

2. אורות, זרעונים, יסורים ממרקים: כל סבוכי הדעות שבבני אדם וכל הסתירות הפנימיות שכל יחיד סובל בדעותיו באים רק מפני הערפלים המצויים במחשבה ע"ד המושג האלהי, שהוא ים שאין לו סוף וכל המחשבות כולן, בין המעשיות ובין העיוניות, ממנו הן נובעות ואליו הן שבות...

3. אגרות הראיה / כרך א / מד: ...וחשבון, אז תופיע אהבת ד' במילואה, בטהרה, בנגהה, המחייבה באחדותה את כל האהבות הטובות הפרטיות, מוסיפה להן גבורה חן ויופי צדק ומשפט ומשרים. זהו כמובן תלוי כל מה שיתברר יותר מקור האהבה העליונה, כל מה שיראה ישראל ביותר את כחו המקורי, לא בבגדים שאולים כ"א מכיפיה וממעינו. כל מה שהוא בא מצד ההכרה האנושית הכללית אינם שאולים. הם שייכים לנו כמו לכל העולם כלו, אבל מה שהאנושיות לא תוכל לתת, אהבה אלקית עליונה, קבועה בהיסטוריה של אומה כחוט השני המקיף את כל אשר לה, ראשית גזעה, עליותיה וירידותיה, דבר זה לא נמצא באנושיות. האנושיות עוד לא התכשרה לזה, היא עדיין בחיתוליה עד שיתיר ישראל את מאסריה. ע"כ הוא צריך לזה דוקא כחו המקורי, וזה ימצא לו תמיד, ובזמננו "עומדים דשאים על פתח קרקע", אור ישראל קרוב הוא מאד להגלות, אם נרצה באמת להיות חכמים וצדיקים ובעלי תשובה מאהבה נקרב הרבה את קץ גאולתנו, ואת ישועת האנושיות כולה התלויה בנו הרבה. הננו עומדים למעלה מכל היאושים, אפילו היותר מגוהצים ונאים הנם רק טיח טפל, אפילו "השיבה אל קנט" אינה חובקת אפילו את החלק היותר קטן מעוזם של ישראל. אמת הדבר, שמאז מעולם ידענו, ולא הוצרכנו לקנט שיגלה לנו רז זה, שכל ההכרות האנושיות הנן סוביקטיביות יחוסיות, זאת היא ה"מלכות" בבחינת כלי דלית לה מגרמה כלום, והיא "בית הכנסת" או "ירח" המקבלת מאורות, וכל מעשינו, רגשותינו,

תפלותינו, הגיונינו, הכל תלוי בזאת, "בזאת אני בוטח". אבל מי שהוא מגזע אלילי, שאבותיו היו יכולים להסיח את דעתם מאלקי ישראל, "דקרו לי' אלהא דאלהיא", יוכל להסיח דעתו ממה שהוא ע"כ יותר רם על כל, אע"פ שלפי ערכנו הוא כמי שאינו, שום צורה מושכלת ומטפיסית לא נמצא בו, אבל ידענו שאי אפשר אחרת כ"א הכל ממנו, אין אנחנו מדברים ולא חושבים אפילו במקור המקורות, אבל במה שאין אנחנו שוללים אותו כבר הכל חי וקיים עדי עד...

4. פנקס י"ג / קבז: הוא ערכם הסוביקטיבי. ובאמת כל מה שאנו למדים לדעת אפילו במוחשים הוא רק ביחשם לנו, אלא שאנו בטוחים שאותו היחש עצמו הוא לכללות המין האנושי. ולפעמים אנחנו למדים ג"כ דברים שהם מתייחסים רק לחלק מבני אדם כשפה ודת, וק"ו למושגים הרוחניים שאנו מציירים אותם כפי הטבע שאנו יכולים לצייר, להשגת השכל הכללי בהם, שהוא מתפשט על כל המין האנושי בבירור בעקרי הדברים, ועוד קרוב הדבר שמתפשט ג"כ הרבה במרחב יותר רחב מהאנושיות כ"א בכל.

5. פנקס י"ג / קיא: מרום ההבנה שיד ד' היא העושה כל, מהוה כל, ומחיה כל, אינם יורדים לעומק הדעת של מהות המציאות האמיתית. א"כ אצלם כל המתגלה המוחש והמוגבל איננו יונק ממה שהוא למעלה מכל גילוי, מכל חוש ומכל גבול. להוציא מסברה מוטעית זאת, נאמר "עשר ולא תשע" 279, כלומר שהמלכות היא מכלל הספירות באצילות, ביחוד לא בפירוד. והרוחניים הקיצונים, הם מוסיפים וגורעים, חושבים שכל הסכום של כל הגבול, כל הפרט, כל המתגלה, בין בחוש בין בשכל, חיבורו יחד במושג אחד, זהו עצמיות מהות האלהות, ולא ישכילו שבלתי מוחש ומושג, העליון מכל גבול, הוא כ"כ רם, כ"כ גדול, כ"כ אדיר במציאות, עד שלגבי דידיה אין כאן כל גבול, כל מוחש, כל גלוי. וכל מה שהוא גלוי מוחש ומושג, בכל חוש, בכל שכל, בכל מדע, גם עליון שבעליונים, לא יוכל להחשב גם כערך של ניצוץ קל לגבי אור של כל היקום. הם חשבו שא"ס הוא בכלל הספירות, ועל זה נאמר "עשר ולא אחד עשרה".

6. שמונה קבצים / קובץ א / כט. בעניני האלהות, הכל הוא יותר נמשך למעמד הענינים במצב הנפש שלנו, ממה שהוא מתייחס אל העולם החיצוני, אלא שיש ערך ידוע של יחש מה שמעמד נפשנו, הוייתה ומציאותה ואופני פעלה, מתייחסים אל העולם וההויה כולה. וההויה היא בקרבנו פנימה, אולי עוד יותר ממה שהיא חוץ לנו. כשאנו מתעלים מתעלה ההויה כולה, ובעליוה הרי גם אנו מתעלים. חיי החול מסגירים אותנו בחוג צר של החושים המוגבלים, עד אשר לא נוכל בעצמנו לדעת את עצמתנו וגדולתנו, ויש אשר כדי להכיר אי זה צדדים של ההויה, צריך דוקא סמיות עין לגבי הנשגב והגודל שלנו. האור הזרוע, יטשטש לנו קוים פרטיים רבים ונכבדים. אבל עם כל מה שנהנה מאורם של אפלי העינים אשר יכירו יותר ממנו בהקוים הפרטיים, לא נהיה כמותם, ונתאמץ תמיד להיות טשים במלא האורה.

ב"ה עיה"ק יפו ת"ו ח"י אדר תרע"ן

אין אני להשיבך. אהובי. על מכתבך היקר. מפני שאני רואה שהוא יוצא מלב יקר ופצוע, ונכבד לי יום אחד קודם של השקטת רוח נבר.

ראשית דבר צריך אני להגיה בלשונך. שכתבת מהתמצית אשר קלטת מאשר קראת בדברי. שחטיבתם המיוחדת של ישראל היא בתור עם המתחשש לאלהות "לא לעצמיותו כי אם לדרכיו השלילה של "לא לעצמיותו" איננה צודקת אנכי הנני רגיל להבליט רק את החסרון העצום. הנמצא בהקטנות של הרעיון האלהי. כשהוא פונה רק אל העצמיות בלא האידיאליות אבל לפנות אל האידיאל האלהי בלא קשור לעצמיות אור אין סוף. זהו אכסורד גמור ואי אפשר כי באין אור חיים, הכל נופל ונובל אין שום אידיאל חי וקים במציאות בלא שפע החיים של אור העצמיות האלהית. הנובע תמיד ממעמקי המדע ומקור חיים של האמונה הבהירה. מעוז החיים ואור העולם רק מן החושך של המבטא הזה לבדו, של "לא לעצמיותו כ"א לדרכיו", שמשמעותו פרוד תכוני בין העצמיות והדרכים, הנשמה כולה משתוממת ומתחשכת וכל האידיאלים נמוגים והולכים להם, והאדם, היחיד והחברתי. נשאר כגולם בלי נשמה ואין מפרסס בו כי אם קורטוב החיים המוכניים. שמרוצת הדם עושה אותם בכחה טכני, שהעולם כולו חוזר על ידו לתוהו ובוהו לא כן, יקרי. לשנן אנו צריכים תמיד. שיסוד עריגתנו הטבעית הפנימית, שהיא כל החיים שלנו. כל היותנו, היא דוקא העריגה אל העצמיות האלהית. שגרעינה הזעיר נטוע הוא בנשמת האדם גם היותר ילדותית. אלא שהיא חסרה את הארת הדרכים, שעל כן היא שוממה ביחס להארת החיים התרבות האנושית, ההולכת במסלוליה, ע"י הופעת שכלול הדעת וזרמי הגלויים האלהיים של הנבואה. הבונים יחד את היכל החיים המתבסס והולך ע"י הבלטת המוסר היותר עדין וזך. היא מגלה את האורה הגדולה, הגנוזה באותו הגרעין הזעיר של עריגת הנשמה לעצמיות האלהית, "ולדבקה בו", בהיותה מאוחדת ומעוטרת עם כל פלגות נהרי אורותיה. שהם האידיאלים היותר נשאים, שהם הולכים ושואבים תמיד עלוי וצחצוח ממקור העצמיות העליונה. אשר על כן אין לך דבר המחריב כ"כ את העולם, המעפש את האויר הטהור, שהאידיאליות האלהית ממלאה בו את העולם, כמו הרשע כסל של הכפירה בעצמיות האלהית, שהיא הדעה היותר הדיסטית המוצאת מקומה בלב הגרועים מההמון האומלל, כשהוא שוטף רק בתאותיו הסוסיות היותר פרועות, של זנות יין ורצח, מהולות בקצף צפעונים וגאות אלילים. אך עמל התורה, יושר המדות והתרוממות הנשמה ע"י שירת קודש של תפלת ישרים, בצרוף מעשים טובים מדי יום ביומו, הם לאדם כתריס בפני הפורענות הממארת הזאת. ועל ידם מתישרת היא דרכו אל המהלך הנפשי של הכרת האידיאלים האלהיים והרגשתם העדינה, במעמדם במקורם החי, באלהים חיים.

והמעמד החי של המוסר הטהור במקורו הבטוח הוא מוכרת לנצח את העולם. אותו העולם האומלל מבלעדיו הרשע והסכלות הנם עומדים נגדו הוגי הדעות הטהורות. שהם הגרעין היסודי של האנושיות. שבשבילם היא חיה. הנם תמיד לוחמים את רעי האדם. המשימים את התכונה של החיה הרעה שבאנושיות הבסרית למטרת חייהם. הפרטיים והחברתיים המלחמה הקדושה הזאת איננה מלחמה מכוונת דוקא נגד

אישים אחרים גם וביחוד נגד עצמו נלחם האדם, נגד הרע שבו, נגד כעורו. ולעת הצורך הוא מוכן למות מות גבורים וקדושים. לטובת הרעיון העליון המחיה כל. לא בפחות מרץ ממה שהוא מוכן להמית בגללו את מי שהוא חוצץ בעד האור והעם אשר הכיר יפה את מטרת היותו. בהרגשה של חיים פנימיים. כל מה שהוא עושה לסול לו את דרכו בחיים. בין שהן פעולות חיוביות ובין שהן פעולות שליליות. הכל עושה הוא בשביל נשמתו המכה גלים בקרבו ואומרת לו גדל, אין לנו כלל להתבושש באותן המלחמות אשר עשינו לצרכי תקומתנו ובאותה המשטמה אשר עוררנו בלבבנו נגד הקמים עלינו להכחיד את קיומנו אילו אם היתה רק מלחמת חיים פשוטה. גם היא אינה בושה במקום שאינה בנויה ע"פ עוות משפט. וקל וחומר שמעמד חיינו בעולם הוא אור העולם. אשר השכל הערום מכל הופעה אלהית לא יוכל בודאי לתאר את גבוליו. אבל בשביל כך הנבואה היא אחת מתכסיסי סגולת עמנו. ובמקום שהיא מאירה לנו דרך לאמר: זה המכשול. של איש פלוני או של קבוץ פלוני. צריך שיוסר מעל דרך תולדתנו. רק אכזריות שוממה ושפלות של מוגי לב תוכלנה להתיצב נגד עז חיים זה בודאי נמצאים מחקים. כקוף בפני אדם. את פעולתנו ההיסתורית. המחוגה במחוגה אלהית אבל "אם ידמו הבלם לתומיך ואוריך" נאמר עם הלוי ינתקו נא את כל שריד מההשפעה הרוחנית שלנו מכל מערכי הגיוניהם. הישאר אז להם מאומה מכל מטרות מלחמותיהם זולת שפך דמים ורציחות בזויות הנבואה. הצופה ברוח אלהים חיים אל נשמת גוי ואדם. העידה על גזע עמלק. שנגודו לאור ישראל הוא נגוד עצמי. שתרופה אין לו כי אם מחות זכרו. כדי לישר את הדרך של התולדה הישראלית מאבן המכשול היותר גדול. זאת הנבואה בעצמה היא הצופיה הליכות האדם אל אושר השלום ועדנת האהבה היותר בהירה כשיבוא יום והאנושיות לא תמצא לה כל צורך בשום מפעל של שנאה. בטוחים אנו שאז זכר עמלק כבר כלה ואינו ושבע האומות. שרק מפני אותו השריד אשר נואלנו להותיר מהן גרמנו לנו כל אותן הצרות. החמריות והרוחניות. ולמדנו לעשות את כל תועבותיהן: שריפת בנים ובנות באש וכל תועבות האמורי. אשר היום. אחרי אשר היד האלהית הפיצה את ענני מאפליה אלה לכל עבר. לא נוכל גם לצייר את עומק הרשעה שהיה מאוחד כבר עם כל תכונת נפשן.

אתה יקירי שואל: למה התיחסנו אליהן באכזריות? לא נוכל לצייר, כמה חשוך ושפל היה העולם מבלעדי האכזריות הזאת שלנו. כמו שלא נוכל לצייר כמה רע ונתעב היה לולא ההארה הטהורה של אור ד' ודרכיו, אשר הארנו עליו במהלכנו ההיסטורי.

הנצרות חפצה באמת למחוק את מדת השנאה. הממוסכת בתוך הארג של האור האלהי אשר לישראל. אבל הלא ידענו. כי יותר מכל מערכה של שנאה שפכה היא דמים והרבתה משטמה בגלל מחיקת השנאה. ולא עוד אלא שבקפיצתה למהר את הקץ של מחיקת השנאה אל הרשעה ונושאה לפני זמנה, כל זמן שלא כלה עדיין המין. נתקה בזה את אור האמונה האלהית מכל סדרי החיים החברתיים. והעמים החוסים בצלה הוכרחו להתגדר בתכונות אליליות במערכי לבם ובדרכי חייהם הכלליים אין אנו אחראים על כל המעשים שעשו גדולי האומה. לפעמים הננו מוצאים. ע"פ גדולי ישראל. הערות של מחאות על מעשים של רבים וגדולים מגדולי האומה: אבותיה. מלכיה, נביאיה וכהניה וכבר העיר הרמב"ם בפרק ז. מ"שמנה פרקים", שאין מתנאי היותר שלם שבבני אדם השלמות

בשכל ישר ובזמנים קבועים, שים עסק קבוע בתורה שבכתב ובאגדות בשום שכל וחפץ טהרת לב. אז תצליח ותשכיל בעה"י, ומכל הרעיונות המעציבים את הרוח יצאו לך אורות טובים המאירים את הנשמה בשלל צבעים נחמדים מאשרי לב ונפש.

וראשית לכל תהיה לך, יקירי. אהבת התמימות הפשוטה, יראת שמים הטבעית. הקנויה לכל שלמי אמוני ישראל במורשה היקרה מאלפי זהב וכסף ומכל סגולת מחקרים והגיונים חדשים. אלא שהיא יותר מאירה כשהיא מצטרפת עם הרחבת הדעה והאדרת הרגש הער. המלוּבש בעדיים הנלקחים מהתוכיות הטובה שבחיי ההוה לכל צדדיהם, אבל על הכל היא הדעת, כי אנחנו נקבל את אושרנו רק ממקור ישראל.

ואתה, בני, חזק ואמץ ויהי ד' עמך לאמץ חילך בבריות גופא ונהורא מעליא לתורה ולתעודה, בחדות לב ובשמחת ישרים. "אור זרוע לצדיק ולישרי לב שמחה"

כנפש חפץ אשרך בכל לב מוקיך, הק. אברהם יצחק ה"ק

הגמורה בלא חסרון, וישנם מעשים שנעשים ע"פ גדולי גדולים שהם ראויים לבקרת. ונפוצים מאמרים כאלה בדברי חז"ל ובספרי הראשונים גלויים לכל דורש. אבל לא בשביל המעשים הבודדים, שלפעמים יעברו על המדה בשביל האידיאל הכללי. כמו שאין אדם שלא יחטא מעט נגד שמירת בריאותו דוקא ע"י הפעולות עצמן המכוונות רק לזה. תרופה כללותו של האידיאל המקיף את הנשמה כולה וצריך לשים לב שישנן תכונות רבות. שהשאירה תורה, בשביל המטרה הכללית. ללכת עם האומה לאטה. "ואנכי תרגלתי לאפרים קחם על זרעות": כביחיד כן באומה בכללה לפעמים לא דברה תורה אלא כנגד יצר הרע" ואין התכונה הכללית מתבקשת באותם הצעדים הפרטיים של האומה וגדוליה כי אם בכלל הגדול המקיף את הראשית ואת האחרית, את מקור ראש הגזע הלאומי, תכונת האב הראשון, ותאור האחרית של אורו של משיח. וכל מה שבגנתים הכל רצוף אל הכלל הגדול של ראש וסוף ואם תמצא לפעמים גם במקומות הרחוקים נצוצי אורה של אידיאליות, שתוכל להמתיק על ידם את המרירות שהצביעות הזרים פועלים עלינו, אין בכך כלום. אדרבא. עיננו טובה להביט על הכל מתוך אספקלריה של זכות. ואילולא היתה מתנחלת בנו ההשקפה העליונה. שבכל. אפילו בעומק הניגוד לנו, נמצא ג"כ אור ונצוץ טוב, שאנו משתדלים תמיד לקבלו בטהרו כשיוחד מזוהמתו, לא היו נמצאות באוצרנו השגות כאלה אשר באגדות כמו: "בקשו מלאכי השרת לומר שירה. אמר להם הקב"ה: מעשי ידי טובעים בים ואתם אומרים שירה לפני? הרי לפנינו רגשי היושר ואהבת האדם שהם זורמים את צדקתם על לב האומה אפילו ביחס אל הרודפים ובשעת קלקלתם. ולא לחנם "למדו מבני בניו של המן תורה בכני ברק, מבני בניו של סיסרא למדו תינוקות בירושלים, מבני בניו של סנחריב לימדו תורה ברבים". ויוצא מן הכלל הוא נבוכדנצר, שלא השאיר שורש וענף לטובה, וגם מדה זו מיוחדת היא למלאכי השרת ואור האלהי עומד למעלה מתכונה זאת. ואם מאותו הנצוץ הטוב, שאולי יהיה אפשר למצוא, למשל, בתוך גל האשפה של נפש טורקכימדה, יצא באיזה זמן או כבר יצא מי שלמד תורה ברבים, נקבלו בשתי ידים. והוא הדין בכל אותן הברכות הטובות, אשר יוכלו להרחיף מגלולי בית אביה של המיתולוגיה היונית וכל בנותהון. והסרותי דמיו מפיו ושקוציו מבין שניו ונשאר גם הוא לאלהינו. אבל כל אלה הנם רק נצוצות. בין מה שאפשר להכנס ממעל לגבול ישראל לתוך הגבול ובין מה שיהיה יוצא מפנים אל החוץ ויפסל ביוצא, אבל הכלל כולו בעינו עומד, ו"נצח ישראל לא ישקר ולא ינחם" על כן. יקירי. אל תחת ואל תירא מכל רעיונות צדדיים כאלה. כי אין עבים קלים משחירים את פני החמה הברה בשחקים ולא שנים לבנות מזהירות את פני הכושי וכבר אמרו במדרש משל נאה משפחה כושית. שאמרה לגבירתה: "מחר בעלך מגרשך ונושא אותי". ובתשובה לשאלתה: "למה" אמרה לה; "מפני שנתפחמו ידיך בקדרה בעת הכנסך לבית המטבח לפקח על הארוחה", ומובנת היא התשובה של הגבירה: 'אני נתפחמו ידי בעודני עסוקה בקדרה, למטרת כבוד אישי וביתו, ומיד אני רוחצתן והפחם עובר. אבל את כושית את ממעי אמך'. "אל תראוני שאני שחרחרת שזפתני השמש"

עבור נא. יקירי, עוד איזה פעמים על כל מה שתשיג ידך מדברי הנדפסים. הרחב בהם רגשותיך והעמק בהם עיוןך בשמחה וטוב לב. ושקוד על דלתי תורה לדעת הלכה ברורה